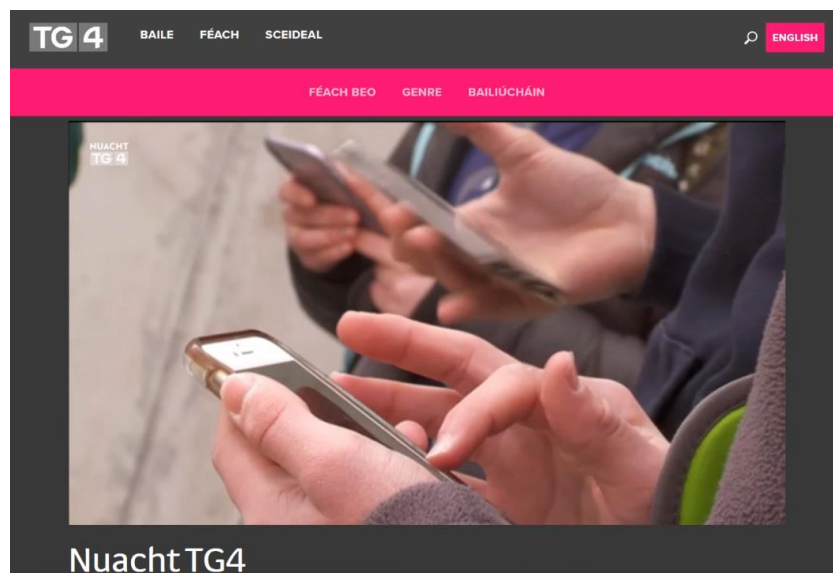

Cosc ar ghutháin phóca

Ceist 1 Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi chóras nua, *Yondr*, atá i bhfeidhm i bPobalscoil Chorca Dhuibhne. Sula bhféachfaidh tú ar an mír, pléigh na ceisteanna seo leis an duine in aice leat.

1. An mbaineann tú féin úsáid as do ghuthán póca le linn an lae scoile nó an lae oibre?
2. Conas a chuirfeadh ró-úsáid an ghutháin póca isteach ar shaol duine, dar leat?
3. Cé chomh fada is a d'fhéadfá a bheith beo gan do ghuthán póca? Cén fáth?

Ceist 2 Féach féin agus an duine in aice leat ar na focail seo a leanas a bheidh le cloisteáil sa mhír. An dtuigeann sibh iad?

1. ar triail _____
2. a chur faoi ghlas _____
3. ag tapáil, scrolláil, surfáil _____
4. mealbhóg (mealbhóigín) _____
5. teachtaireacht _____
6. athrú chun feabhais _____
7. cathú _____
8. ar seachrán _____
9. ag teacht le rud _____
10. bulaíocht _____

Anois, féachaigí ar an tuairisc le feiceáil an gcuideoidh sé sin libh.

Ceist 3 Féach ar an tuairisc den dara huair. Pléigh an méid a thuig tú leis an duine in aice leat.

Ceist 4 Féach ar an tuairisc arís agus freagair an cheist:

An bhfuil na múinteoirí agus na scoláirí ar aon intinn faoi na buntáistí a bhaineann le córas *Yondr*? Mínigh do fhreagra.

Ceist 5 Féach ar na hiolraí thíos a bhí le cloisteáil sa mhír. An lagiolraí nó tréaniolraí iad? Mura bhfuil tú cinnte, féach san fhoclóir.

- gutháin
- daltaí
- málaí
- múinteoirí
- ábhair
- pictiúir
- cairde
- scoileanna

Bain amach na lúibíní sna habairtí thíos agus cuir an fhoirm cheart d'iolra na n-ainmfhocal sna bearnaí. Cuir in iúl, chomh maith, cé acu lagiolra nó tréaniolra atá i gceist. Ná déan dearmad den urú!

1. Beidh an múinteoir ag tabhairt amach na _____ (scrúdú) ar ball beag.
2. Nach bhfuil líon na _____ (duine) atá ag dul ar saoire ag dul i laghad?
3. Tá ceannaire na _____ (tiománaí) anseo anois.
4. Cá bhfuil leithreas na _____ (fir)?
5. Ní bheidh máthair na _____ (iníon) anseo go ceann tamall eile.
6. Tá bia na _____ (cat) sa chófra.
7. Tá an fear ag glanadh na _____ (fuinneog) faoi láthair.

Ceist 6 ‘...bhur gcéad fáilte ar ais...’

Cén fáth a bhfuil urú ar an bhfocal **céad** thuas?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

Is féidir gach beirt a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin cuid de na ceistanna a phlé leis an rang iomlán.

Ceist 2

1. ar triail	<i>being tried, tested</i>
2. a chur faoi ghlas	<i>to lock</i>
3. ag tapáil, scrolláil, surfáil	<i>tapping, scrolling, surfing</i>
4. meabhóg (meabhógín)	<i>pouch (small pouch)</i>
5. teachtaireacht	<i>message</i>
6. athrú chun feabhais	<i>a change for the better</i>
7. cathú	<i>temptation</i>
8. dul ar seachrán	<i>to go astray</i>
9. ag teacht le rud	<i>agreeing</i>
10. bullying	<i>bulaíocht</i>

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

Féach an script.

Ceist 5

gutháin – lagiolra
daltaí – tréaniolra
málaí – tréaniolra
múinteoirí – tréaniolra
ábhair – lagiolra
pictiúir – lagiolra
cairde – tréaniolra
scoileanna – tréaniolra

1. Beidh an múinteoir ag tabhairt amach na **scrúduithe** ar ball beag. (tréaniolra)
2. Nach bhfuil líon na **ndaoine** atá ag dul ar saoire ag dul i lghad? (tréaniolra)
3. Tá ceannaire na **dtiománaithe** anseo anois. (tréaniolra)
4. Cá bhfuil leithreas na **bhfear?** (lagiolra)
5. Ní bheidh máthair na **n-iníonacha** anseo go ceann tamall eile. (tréaniolra)
6. Tá bia na **gcat** sa chófra. (lagiolra)
7. Tá an fear ag glanadh na **bhfuinneog** faoi láthair. (lagiolra)

Ceist 6

An aidiacht shealbhach atá i gceist. Cuirtear urú ar an gcéad, ar an dara agus ar an tríú pearsa san iolra. Cuirtear séimhiú ar an gcéad, ar an dara agus ar an tríú pearsa firinsneach san uatha. Féach ar na samplaí:

mo **chéad** scrúdú – my first exam
do **chéad** scrúdú – your first exam
a **chéad** scrúdú – his first exam
a **céad** scrúdú – her first exam
ár **gcéad** scrúdú – our first exam
bhur **gcéad** scrúdú – your (plural) first exam
a **gcéad** scrúdú – their first exam

Eimear Ní Chonaola

Bhur gcéad fáilte ar ais. Tá Pobalscoil Chorca Dhuibhne ar an gcéad scoil in Éirinn atá ag triail teicneolaíocht nua a chuireann bac ar úsáid guthán póca le linn am scoile. Faoi chóras *Yondr*, bíonn ar dhaltáí na gutháin a chur faoi ghlas i málaí speisialta. Iarracht atá ann sos agus saoirse a thabhairt do na daltaí ó na gutháin.

Seán Mac an tSíthigh

Ag tapáil, scrolláil, nó surfáil. Is minic sinn suaite, sloigthe¹ ag ár nguthán póca. Ach i bPobalscoil Chorca Dhuibhne, tá córas nua i bhfeidhm. *Yondr* a thugtar air seo: an fón á chur faoi ghlas i mealbhóigín beag agus iad ag dul isteach ar scoil.

Cé go bhfanann sé ina seilbh, ní féidir an fón a scaoileadh arís nó go bhfágann an dalta an foirgneamh. Sos agus sámhnas ón bhfón.

Éamonn Mac Muiris, Príomhoide, Pobalscoil Chorca Dhuibhne

Nuair athá² *notifications* (fógraí) ag imeacht istigh i do phóca an t-am ar fad, fiú amháin má thánn³ an fón gan fuaim, bíonn, nádúr an duine is ea, 'cé a chuir an teachtaireacht chugam anois? Caithfidh mé féachaint air.' Agus má thánn tú dírithe ar an bhfón ansin, gan dabht níl tú dírithe ar an obair scoile.

Seán Mac an tSíthigh

Is é seo an chéad uair a leithéid ar triail i scoil anseo in Éirinn, agus deir múinteoirí go bhfuil sé soiléir gur athrú chun feabhais é.

Tomás Ó Beaglaioich, Múinteoir

An difríocht ná, níl an cathú sin ann don dalta. Agus, níl an aigne ag dul ar seachrán is dócha. Cuireann siad uathu é ar a naoi a chlog ar maidin. Tá cead acu é a thógaint⁴ amach arís le cead an mhúinteora, mar, mar a deirim, is áis iontach í, is ríomhaire beag é agus beidh ábhair áirithe a mbainfidh úsáid aistí (as) ó am go chéile. Agus is maith ann é, ach le cead an mhúinteora, gan dabht. Agus ansin, cuireann siad uatha arís é. Tá na daltaí féin ag teacht leis go diail ar fad.

Seán Mac an tSíthigh

Cuireann *Yondr* bac ar mhí-úsáid na nguthán chomh maith.

Faye Greely, Dalta

Ag úsáid, ag tógaint pictiúir de na múinteoirí agus na rudaí sin. Agus, sna leithris ag tógaint pictiúir de na scoláirí gan chead. Agus is dócha go gcuireann sé sin isteach ar scoláirí agus is saghas bulaíochta ar an bhfón.

Seán Ó Cuinn, Dalta

Tá níos mó ama againn a bheith ag caint lenár gcairde. Nílimid, níl aon duine ag dul ar na fóin le linn an ranga, níl... Táimid níos mó dírithe ar an obair agus i ndáiríre tá sé go maith.

Caitlín Ní Ainiféin, Dalta

Is dócha go bhfuil, gach aon duine imithe i dtaithí air. Ach is dócha sa rang, níor chuir sé isteach rómhór ormsa *anyway*, mar nach *really* mbím air. *But*, ar an iomlán, tháimid sásta leis.

Seán Mac an tSíthigh

¹ leagan canúnach de 'slogtha'

² leagan canúnach de 'atá'

³ leagan canúnach de 'má tá'

⁴ leagan canúnach de 'tógáil'

Tá roinnt scoileanna eile ag faire ar an gcóras seo a chur i bhfeidhm ach gan dabht beidh duine nó beirt ann i gcónaí go mb'fhearr leo a leithéid uathu.

Conor Corduff, Dalta

Níl siad an rud is fearr ar domhan *like*. (Ní hiad na rudaí is fearr ar domhan)

Seán Mac an tSíthigh

Ní maith leat iad.

Conor Corduff, Dalta

No, ní maith liom iad.

Seán Mac an tSíthigh

Cé acu ab fhearr leat, go pearsanta?

Molly Ní Shé, Dalta

B'fhéidir an fón a bheith agam.

Seán Mac an tSíthigh

Seán Mac an tSíthigh, Nuacht TG4, an Daingean.